

Sygn. akt IX Ca 68/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 czerwca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Bożena Charukiewicz (spr.)
Sędziowie:	SO Jacek Barczewski SO Agnieszka Żegarska
Protokolant:	prac. sądowy Izabela Ważyńska

po rozpoznaniu w dniu 20 czerwca 2018 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa J. P.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w Biskupcu z dnia 31 sierpnia 2017 r., sygn. akt I C 735/16,

uchyla zaskarżony wyrok w punktach 1 i 3, znosi postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością poczynając od 31 sierpnia 2017 r. i w tej części przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Biskupcu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Jacek Barczewski Bożena Charukiewicz Agnieszka Żegarska

Sygn. akt IX Ca 68/18

UZASADNIENIE

Powódka J. P. wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwoty 5.100 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 17 marca 2013 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych.

W toku procesu sprecyzowała powództwo i wniosła o zasądzenie kwoty 5.466,77 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 24 lipca 2016 r. do dnia zapłaty oraz kwoty 369 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 25 listopada 2016 r. do dnia zapłaty oraz cofnęła powództwo w zakresie roszczenia o odsetki za okres od 17 marca 2013 r. do 23 lipca 2016 r.

W uzasadnieniu wskazała, iż na skutek kolizji drogowej w dniu 22 czerwca 2016 r. uszkodzeniu uległ jej pojazd marki O. (...). Sprawcą szkody był kierowca innego pojazdu objętego polisą ubezpieczeniową odpowiedzialności cywilnej

wystawioną przez pozwanego. Pozwany wypłacił odszkodowanie w kwocie 6.705,26 zł, jednak zdaniem powódki należąca jej kwota odszkodowania powinna wynieść 13.938,66 zł oraz 369 zł tytułem zwrotu kosztów prywatnej ekspertyzy.

Pozwany (...) Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wskazał, że łącznie wypłacił powódce kwotę 6.873,06 zł, która jest adekwatna do powstałej szkody. Zarzucił, że koszty naprawy pojazdu żądane przez powódkę znacznie przekraczają koszty ustalone przez biegłego w toku postępowania likwidacyjnego. Natomiast przy przyjęciu kosztów powódki naprawa byłaby nieopłacalna i szkoda powinna być rozliczona jako całkowita.

Wyrokiem z dnia 31 sierpnia 2017 r. Sąd Rejonowy w Biskupcu zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 5.835,77 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi za opóźnienie od kwoty 5.466,77 zł od dnia 24 lipca 2016 roku do dnia zapłaty i od kwoty 369 zł od dnia 25 listopada 2016 roku do dnia zapłaty. Umorzył postępowanie w zakresie cofniętego powództwa odnośnie odsetek za okres od 17 marca 2013 roku do 23 lipca 2016 roku. Zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2.504, 55 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 22 czerwca 2016 r. doszło do kolizji drogowej, w wyniku której uszkodzeniu uległ pojazd marki O. (...) należący do J. P.. Sprawcą szkody był kierowca innego pojazdu posiadający ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w (...) Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W..

Powódka zgłosiła szkodę pozwanemu. Następnie zleciła (...) Grupie (...) wydanie opinii technicznej w związku z uszkodzeniem pojazdu O. (...). Za kalkulację naprawy została wystawiona faktura nr (...) na kwotę 369 zł. Powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 369 zł. Pozwany odebrał wezwanie do zapłaty w dniu 25 października 2016 r.

W dniu 9 września 2016 r. pozwany przyznał powódce odszkodowanie w wysokości 6 705,26 zł. Decyzją z dnia 23 listopada 2016 r. pozwany przyznał tytułem dopłaty kwotę 167,80 zł.

Koszt naprawy pojazdu O. (...)(...)wersja E., rok produkcji 2004 r. został określony na kwotę 12.339,83 zł, natomiast wartość rynkowa pojazdu w stanie przed szkodą, oznaczona na dzień 15 czerwca 2016r. na kwotę 13 200 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji ocenił, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Określając granice toczącego się pomiędzy stronami sporu Sąd wskazał, że odpowiedzialność pozwanego za skutki zdarzenia z dnia 22 czerwca 2016 r. była niewątpliwa, natomiast strony spierały się co do tego, czy w pojeździe powódki O. (...) doszło do powstania szkody całkowitej, a tym samym sporna była wysokość odszkodowania.

Powołując się na treść art. 805 k.c. i art. 824 k.c. Sąd I instancji wskazał, że świadczenie ubezpieczyciela obejmuje zapłatę sumy pieniężnej odpowiadającej wysokości poniesionej przez poszkodowanego szkody, dlatego też winno ustalane być wg reguł wynikających z art. 361 § 1 i § 2 k.c., mając na celu pełne wyrównanie poniesionej przez poszkodowanego straty, przywrócenie rzeczy do stanu używalności takiego jaki istniał przed wyrządzeniem szkody.

Zestawiając powyższe z ustalonym w sprawie stanem faktycznym Sąd I instancji ocenił, że w związku z zaistniałym zdarzeniem w pojeździe powódki nie doszło do powstania szkody całkowitej. Zdaniem Sądu Rejonowego uszkodzone elementy pojazdu powódki w chwili zdarzenia były częściami oryginalnymi fabrycznymi producenta samochodu. Elementy te były w pełni sprawne i w dobrym stanie technicznym. Celem naprawy szkody w ramach ubezpieczenia OC jest przywrócenie stanu samochodu jaki był przed kolizją. Okoliczność uczestniczenia, nawet kilkuletniego, sprawnego, w dobrym stanie technicznym pojazdu w kolizji i jego późniejszej naprawy przeprowadzonej zgodnie z technologią producenta, nie jest czynnikiem zwiększającym jego wartość rynkową. Spośród dostępnych na rynku części zamiennych jedynie zastosowanie części zamiennych oryginalnych „O”, pozwala na odtworzenie wartości sprawnego, w dobrym stanie i w kompletacji fabrycznej samochodu przed kolizją. W przypadku likwidacji szkody z tytułu OC, problemem jest niedostępność używanych oryginalnych części zamiennych „O”, których stan odpowiada

stanowi części uszkodzonych. Sama okoliczność wymontowania takich części z innego pojazdu, zwłaszcza elementów spawanych, demontażu osprzętu, transportu, składowania, itp. powoduje powstawanie uszkodzeń i pogorszenie ich stanu. Okres eksploatacji takich części oraz sposób i intensywność ich użytkowania, wskazuje na brak możliwości stwierdzenia ich trwałości i niezawodności w stosunku do części uszkodzonej w kolizji. Z tych względów ocenić należało zdaniem Sądu I instancji, że zastosowanie części zamiennych nie pozwoli na odtworzenie wartości pojazdu przed kolizją. W przypadku wyboru do naprawy części używanych, oryginalnych powstają problemy z pozyskaniem części o odpowiedniej jakości, o nie pogorszonych parametrach wskutek demontażu, składowania, czy też czasu i intensywności eksploatacji. Powołując się na treść opinii biegłego, którą Sąd I instancji ocenił jako wiarygodny dowód w sprawie, Sąd wskazał, że wartość szkody wyniosła 12.339,83 zł. Odejmując kwotę wypłaconą przez pozwanego do zapłaty pozostała kwota 5.466,77 zł tytułem odszkodowania oraz kwota 369 zł tytułem poniesionych kosztów prywatnej opinii.

O odsetkach ustawowych Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych z dnia 22 maja 2003r, w myśl którego zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni, licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie.

O kosztach procesu Sąd I instancji orzekł na zasadzie art. 98 k.p.c., wskazując, że powódka wygrała sprawę co uzasadniało obciążenie pozwanego kosztami procesu w całości.

Sąd Rejonowy umorzył postępowanie w zakresie cofniętego powództwa odnośnie odsetek za okres od 17 marca 2013 roku do 23 lipca 2016 r.

Apelacją pozwany zaskarżył powyższy wyrok w części, tj. w zakresie zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kwoty 5 835,77 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu, zarzucając mu naruszenie art. 379 pkt. 5 k.p.c., tj. nieważność postępowania spowodowaną pozbawieniem pozwanego możliwości obrony, poprzez naruszenie art. 133 § 3 k.p.c. poprzez brak doręczenia uzupełniającej opinii biegłego sądowego z dziedziny techniki samochodowej i ruchu drogowego inż. Z. K..

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że rozstrzygnięcie Sądu jest w całości oparte na materiale dowodowym zgromadzonym z naruszeniem zasad równości stron, w szczególności naruszeniem prawa pozwanego do obrony swoich praw. Ani pozwanemu ani jego pełnomocnikowi nie została doręczona uzupełniająca opinia biegłego sądowego z dziedziny techniki samochodowej i ruchu drogowego inż. Z. K.. Okoliczności te były kluczowe dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, bowiem sporne pomiędzy stronami pozostawało, czy w niniejszej sprawie wystąpiła szkoda całkowita, czy też odszkodowanie powinno być przyznane w wyniku rozliczenia jako szkoda częściowa. Niedoręczenie opinii biegłego stronie uniemożliwia powołanie przez nią swoich zarzutów, czy też argumentów co do wadliwości opinii, a co za tym idzie pozbawia ją prawa do obrony.

Wskazując na powyższy zarzut pozwany wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik powódki wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu podniósł, że rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest oparte na prawidłowo ustalonym stanie faktycznym, a prowadzone postępowanie nie jest obarczone wadą nieważności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna o ile prowadzi do uchylenia zaskarżonego wyroku w punktach 1 i 3 oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Istota apelacji sprowadzała się do podniesienia zarzutu nieważności postępowania z powodu pozbawienia strony pozwanej możliwości obrony jej praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Naruszenia swoich praw procesowych skarżący upatrywał

w fakcie niedoręczenia przez Sąd I instancji uzupełniającej opinii biegłego, co uniemożliwiło mu ustosunkowanie się do w/w dowodu. Skarżący podniósł w szczególności, że dowód ten miał istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, gdyż okolicznością sporną pomiędzy stronami pozostawało, czy szkoda, która wystąpiła w wyniku zdarzenia ma charakter całkowity, czy też częściowy, co wiązało się z prawidłowym ustaleniem wysokości odszkodowania.

Pozbawienie strony możliwości obrony jej praw w rozumieniu art. 379 pkt. 5 k.p.c. stanowi naruszenie zasady równości stron i ma miejsce wtedy, gdy strona wbrew swojej woli została faktycznie pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub jego istotnej części, jeżeli skutków tego uchybienia nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji i to bez względu na to, czy takie działanie strony mogłoby mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia (wyroki Sądu Najwyższego z 15 lipca 2010r., IV CSK 84/10, z 7 kwietnia 2010r., I UK 343/09, z 3 lutego 2010r., II CSK 404/09, z 10 maja 1974r., II CR 155/74).

Przy analizie, czy doszło do pozbawienia strony możliwości działania, należy rozważyć, czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, a w drugiej kolejności trzeba sprawdzić, czy uchybienie to wpłynęło na możliwość strony do działania w postępowaniu, w końcu należy zbadać, czy pomimo realizacji tych przesłanek strona mogła skutecznie bronić swych praw, mimo zaistniałych uchybień procesowych. Tylko w razie kumulatywnego spełnienia wszystkich tych przesłanek, można odpowiedzieć twierdząco, że strona została pozbawiona możliwości działania.

Nie ulega wątpliwości, że pozbawienie możliwości obrony praw należy oceniać przez pryzmat konkretnych okoliczności sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2017 r., II CSK 156/17). A zatem zasadnicze znaczenie ma przedmiot przeprowadzonej i nieodroczonej rozprawy oraz etap postępowania, w którym doszło do nieprawidłowości.

Kontrydktoryjność procesu oraz obowiązek zapewnienia stronom możliwości obrony swoich praw pozwala przewodniczącemu zamknąć rozprawę dopiero wtedy, gdy wskazane, istotne dla sprawy dowody zostały przeprowadzone, a strony miały sposobność wyrażenia swojego stanowiska. Po spełnieniu tych wymagań sprawa może być uznana za wyjaśnioną, a rozprawa zgodnie z art. 224 § 1 k.p.c. zamknięta.

W rozpoznawanej sprawie Sąd I instancji, mimo dopuszczenia dowodu z uzupełniającej opinii biegłego, nie doręczył jej stronom postępowania, uniemożliwiając im wypowiedzenie się co do jej treści. Podkreślenia wymaga, że na gruncie niniejszej sprawy opinia biegłego stanowiła dowód o podstawowym znaczeniu dla rozstrzygnięcia, była też przyczyną rozszerzenia powództwa, a strona pozwana wniosła do niej liczne zarzuty. Natomiast Sąd Rejonowy dokonał ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie w oparciu o dowód, który był nieznanym stronom, co narusza ogólne reguły postępowania dowodowego w zakresie bezpośredniości, jawności, równości stron i kontrydktoryjności. Sąd Rejonowy oparł swoje rozstrzygnięcie na podstawie dowodu, który stał się wiadomy stronom dopiero po zaznajomieniu się z pisemnymi motywami zaskarżonego wyroku.

Roztrząsanie opinii biegłego miało zatem istotne znaczenie w kontekście uwzględnienia powództwa oraz wysokości zasądzonej kwoty. Z tych względów skarżący był uprawniony do zapoznania się z opinią biegłego odnoszącą się do zgłoszonych przez niego zarzutów do opinii głównej.

Przedstawione wyżej okoliczności pozwalają na ocenę, że Sąd Rejonowy naruszył podstawowe zasady prowadzenia postępowania dowodowego, a uchybienia te postrzegać trzeba jako prowadzące do wyłączenia możliwości obrony praw obu stron niniejszego procesu, a w konsekwencji do nieważności postępowania.

Stwierdzona przez Sąd Okręgowy nieważność postępowania z przyczyn wskazanych w art. 379 pkt. 5 k.p.c. prowadziła do uchylecia zaskarżonego wyroku, zniesienia postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowni I instancji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji przeprowadzi postępowanie dowodowe z zachowaniem podstawowych reguł postępowania dowodowego w zakresie bezpośredniości, jawności, równości stron i kontrydktoryjności, doręczając stronom uzupełniającą opinię biegłego i umożliwiając im wypowiedzenie się co do jej treści i zgłoszenia ewentualnych wątpliwości i pytań.

Mając zatem na uwadze wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Natomiast zgodnie z art. 108 § 2 k.p.c. rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy pozostawił Sądowi I instancji.

Jacek Barczewski Bożena Charukiewicz Agnieszka Żegarska